

**ความนึกเปรียบเทียบการศึกษากับการทำเกษตรกรรม:
มโนคติของผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสมัยรัฐบาล คสช. พ.ศ. 2557-2562**
An Analysis of Conceits About Education and Agriculture in the Context of Basic Education
During the Period of NCPO Between 2014 and 2019

วิฑูรย์ เมตตาจิตต์¹ วรพรรณ ศรียาภัย² วรณญา ยิ่งยงค์ดี² ศราวุธ หล่อดี²

Vitoon Mettajit¹ Warawat Sriyabhaya² Warunya Yingyongsak² Sarawut Lordee²

Corresponding Author's Email: tomteam.teachers@gmail.com¹, waaraathaanaa@yahoo.co.th², warunya_y@hotmail.com²,

sarawut_lordee@hotmail.co.th²

(Received: December 7, 2021; Revised: February 24, 2022; Accepted: March 29, 2022)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ความนึกเปรียบเทียบการศึกษากับการทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นมโนทัศน์ของผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานที่พบระหว่างปี 2557-2562 โดยเก็บข้อมูลจากบุคคล 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้มอบนโยบายทางการศึกษา ผู้รับนโยบายมาปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผลผลิตจากระบบการศึกษา ทั้งนี้ผู้วิจัยจะใช้แนวคิดความนึกเปรียบเทียบ และแนวคิดความเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน โดยนำถ้อยคำที่สื่อมโนคติว่า การศึกษาเปรียบได้กับการทำเกษตรกรรมมาวิเคราะห์ ผลการศึกษาค้นพบมโนคติที่ใช้รูปภาษาแสดงความนึกเปรียบเทียบ จำนวน 180 ถ้อยคำ กล่าวถึงองค์ประกอบของการศึกษา 8 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ 2) ผู้ปกครอง 3) สถานศึกษา 4) กระบวนการจัดการการศึกษา 5) พัฒนาการของนักเรียน 6) ปัญหาของระบบการศึกษา 7) การประเมินผลทางการศึกษา และ 8) ผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษาทั้ง 8 หน่วยแสดงให้เห็นว่า มุมมองทางความคิดของคนในสังคมไทยมอง “การศึกษา” ว่าเป็นความคล้ายคลึงกับ “การทำเกษตรกรรม” จึงนำมาเปรียบเทียบได้ ข้อค้นพบข้างต้นแสดงให้เห็นถึงมุมมองของบุคคลที่หลากหลายในสังคมที่มีแนวคิดต่อการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน

คำสำคัญ: ความนึกเปรียบเทียบ การศึกษา การทำเกษตรกรรม มโนคติ คสช.

Abstract

This study investigated how conceits were used to compare education to agriculture in the context of basic education during the period of NCPO between 2014 and 2019. Word uses, attempted to conceptually compare education to agriculture, collected from policy makers, educational practitioners and stakeholders, were analyzed using a framework of conceit and conceptual metaphor in cognitive linguistics. Findings revealed a total of 180 word uses reflecting conceits that manifest 8 education-related components, including: 1) educational executives at ministerial level; 2) parents; 3) institutions; 4) educational management; 5) student development; 6) problems of the educational system; 7) educational assessment; and 8) products of education. These 8 components suggest that Thai people conceive of “education” being analogous to “agriculture” The findings revealed people's attitudes toward basic education.

Keywords: conceit, education, agriculture, concept, NCPO.

¹ นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

² อาจารย์ประจำสาขาภาษาไทย คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

¹ Candidate, Doctor of Philosophy Program in Thai, Faculty of Liberal Arts, University of Phayao

² Lecturers, Program in Thai, Faculty of Liberal Arts, University of Phayao

ความเป็นมาของปัญหา

ความนึกเปรียบเทียบเป็นการแสดงมโนคติหรือความคิดของผู้ใช้ภาษาผ่านถ้อยคำสื่อสารได้ทั้งวิธีการเขียนและพูด โดยเห็นได้จากรูปภาพของหน่วยที่นำมาเปรียบเทียบมักจะเป็นสิ่งใกล้ตัวและเป็นรูปธรรม มาเปรียบเทียบกับสิ่งที่ต้องการสื่อถึงซึ่งมักเป็นนามธรรม ความนึกเปรียบเทียบ คือ การเปรียบเทียบ ถ้อยคำที่ใช้เปรียบเทียบ รวมถึงภาพพจน์ที่สร้างความเปรียบเทียบ การนำวัตถุหรือสถานการณ์ 2 อย่างมากล่าวเปรียบเทียบกัน การสื่อสารในชีวิตประจำวันจะพบการใช้ความนึกเปรียบเทียบได้ทั่วไป ดังเช่น เมื่อสื่อสารถึงเรื่องการศึกษา ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานจะแสดงมโนคติผ่านการใช้รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบอย่างหลากหลาย เช่น มโนคติว่าด้วยการศึกษาคือการรักษาทางการแพทย์ การผลิตในระบบอุตสาหกรรม และการทำเกษตรกรรมซึ่งเป็นมโนคติที่พบจากรูปภาพเป็นจำนวนมากเมื่อสื่อสารถึงเรื่องการศึกษา

สำนวนที่ว่า “รากฐานของบ้านคืออิฐ รากฐานของชีวิตคือการศึกษา” ถ้อยคำดังกล่าวเป็นตัวอย่งที่สะท้อนมโนคติให้เห็นว่า การศึกษามีความสำคัญ และสังคมไทยก็มีความสัมพันธ์กับเกษตรกรรม เห็นจากเมื่อพิจารณาคำว่า “รากฐาน” ซึ่งหมายถึง น. หลักสำคัญอันเป็นพื้นฐานรองรับส่วนที่เป็นพื้นรองรับสำหรับพัฒนาต่อไป เช่น วางรากฐานการศึกษา (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) สำนวนดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่า การศึกษาเป็นหลักสำคัญอันเป็นที่รองรับการเจริญเติบโตด้านอื่นๆ ของมนุษย์ และเมื่อพิจารณานัยของคำว่า “ราก” ซึ่งหมายถึง น. ส่วนของต้นไม้ ตามปกติอยู่ในดิน โดยมีหน้าที่ดูดอาหารเลี้ยงลำต้น (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) จะพบความหมายที่สื่อถึงความสำคัญของการศึกษากล่าวคือ หากเปรียบเทียบชีวิตมนุษย์เป็นต้นไม้หนึ่งต้น ส่วนของต้นไม้ที่มีหน้าที่สำคัญในการดูดอาหารไปเลี้ยงส่วนอื่นๆ ของลำต้นก็คือ ราก ซึ่งในที่นี้ก็เปรียบได้กับ “การศึกษา” หากรากของต้นไม้ไม่ทำหน้าที่ดังกล่าวก็จะส่งผลให้พืชพันธุ์เกิดความเสียหายหรือล้มตายได้ ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าผู้ใช้ภาษานำส่วนประกอบของพืช คือ ราก มาเปรียบเทียบกับการศึกษา ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ใช้ภาษาผูกพันเกี่ยวข้องและใกล้ชิดมากกล่าวถึงเรื่องการศึกษา เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม ผู้ใช้ภาษาไทยจึงมีมโนคติที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรมจึงยกมาเปรียบเทียบ

การศึกษามีความสำคัญต่อการหล่อเลี้ยงทุกด้านของมนุษย์ดังความหมายของสำนวนที่ยกมาข้างต้น และการศึกษาที่มีความสำคัญนี้ ก็คือ “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” เนื่องจากครอบคลุมหลายระดับตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษา ประถมศึกษา และก่อนระดับอุดมศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) และเป็นขั้นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับประชากรเป็นจำนวนมาก ดังเห็นได้จากที่ทุกรัฐบาลต่างให้ความสำคัญกับด้านการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐบาล คสช. ซึ่งเป็นรัฐบาลเฉพาะกิจที่แต่งตั้งขึ้นเป็นกรณีพิเศษส่งผลให้การบริหารงานราชการมีความแตกต่างจากชุดรัฐบาลอื่นที่มาจากทางเลือกตั้ง อย่างไรก็ตามเห็นได้ว่ารัฐบาล คสช. ให้ความสำคัญกับระบบการศึกษา ดังที่มีการจัดสรรงบประมาณให้กับกระทรวงศึกษาธิการมากเป็นอันดับหนึ่งและมีแนวโน้มสูงขึ้นในช่วงปี ในปี พ.ศ. 2557 - 2559 (ไทพับลิกา, 2555) อย่างไรก็ตามก็ยังพบปัญหาด้านการศึกษาในหลายด้านดังที่ สำนักงานเลขาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้อธิบายไว้ เช่น ครูที่ยังมีไม่เพียงพอและขาดคุณภาพ การอ่านออกเขียนได้ของผู้เรียน ปัญหาการบริหารจัดการที่หน่วยรับนโยบายยังขาดอิสระ ปัญหาการกระจายโอกาสและคุณภาพทางการศึกษา และปัญหาการผลิตและพัฒนากำลังคนเพื่อเพิ่มคุณภาพการแข่งขัน ทั้งนี้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) มีมุมมองสำคัญในการแก้ปัญหาการศึกษา คือ การต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่าย โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยเห็นว่าผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาที่น่าจะมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนี้ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้มอบนโยบายทางการศึกษา ผู้รับนโยบายมาปฏิบัติและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผลผลิตจากระบบการศึกษา ทั้งสามกลุ่มจะเป็นส่วนสำคัญในการสะท้อนมุมมองเพื่อช่วยแก้ปัญหาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เล็งเห็น และเมื่อผู้วิจัยได้พิจารณามุมมองที่สะท้อนผ่านภาษาของกลุ่มที่มีความเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษาข้างต้นแล้วจะพบว่ามโนคติที่เกี่ยวข้องกับการทำเกษตรกรรมซึ่งหมายถึง การเพาะปลูกพืชต่างๆ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์ การประมง และการป่าไม้ เป็นจำนวนมาก โดยสะท้อนจากรูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ ผู้วิจัยเห็นว่ามโนคติที่ได้

จากการวิเคราะห์โดยใช้แนวคิดทางด้านภาษาไทยนี้ นอกจากจะสะท้อนวิถีคิดของคนในสังคมแล้ว ก็จะเป็นมุมมองที่จะช่วยเสนอแนะเรื่องการศึกษาได้ และจะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาการศึกษาตามที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความนึกเปรียบเทียบ “การศึกษากับการทำเกษตรกรรม” ของผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมัยรัฐบาล คสช. พ.ศ. 2557-2562 ใน 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความนึกเปรียบเทียบ
2. มโนคติและรูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์มโนคติและรูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบการศึกษาของผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นการศึกษาวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยนำเสนอด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analytics)

2. กลุ่มประชากรที่ใช้เก็บข้อมูล คือ บุคคล 3 กลุ่มที่เกี่ยวข้องกับระบบการศึกษา ได้แก่ ผู้มอบนโยบายทางการศึกษา ผู้รับนโยบายมาปฏิบัติ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผลผลิตจากระบบการศึกษา

3. เก็บข้อมูลโดยใช้แบบบันทึกถ้อยคำแสดงความนึกเปรียบเทียบการศึกษากับการทำเกษตรกรรม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากรทั้ง 3 ที่ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสมัยรัฐบาล คสช. พ.ศ. 2557-2562 ทั้งจากภาษาที่มาจากการสื่อสารด้วยการพูดและเขียน ดังนี้

4.1 ผู้มอบนโยบายทางการศึกษา ได้แก่ 1) ข้อมูลจากภาษาเขียน ได้แก่ พระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 รวมถึงฉบับแก้ไขเพิ่มเติม และ 2) ข้อมูลจากภาษาพูด ได้แก่ เทปบันทึกการแถลงการณ์ และการวิพากษ์วิจารณ์การศึกษาผ่านสื่อสาธารณะ ของผู้มอบนโยบายทางการศึกษา ได้แก่ นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและคณะ และคณะกรรมการอิสระเพื่อการปฏิรูปการศึกษา

4.2 ผู้รับนโยบายมาปฏิบัติ ได้แก่ 1) ข้อมูลจากภาษาเขียน ได้แก่ หัวข้อกระทู้และถ้อยคำแสดงความคิดเห็นของ

ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปรากฏในแฟนเพจครูนอกกรอบ และ 2) ข้อมูลจากภาษาพูด ได้แก่ เทปบันทึกจากรายการโทรทัศน์ครู รายการสัมภาษณ์ และการแสดงความคิดเห็นเรื่องการศึกษาของครูผ่านสื่อสาธารณะ

4.3 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นผลผลิตจากระบบการศึกษา ได้แก่ 1) ข้อมูลจากภาษาเขียน ได้แก่ หัวข้อกระทู้และถ้อยคำแสดงความคิดเห็นเรื่องการศึกษาของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลทั่วไปในสังคม ที่ปรากฏในเว็บไซต์พันทิปดอทคอม และ 2) ข้อมูลจากภาษาพูด ได้แก่ เทปบันทึกการสัมภาษณ์ การเสวนา สารคดี การแสดงความคิดเห็นเรื่องการศึกษาของบุคคลต่างๆ ผ่านสื่อสาธารณะ จากนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลอื่นๆ ทั้งไปในสังคม

5. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แนวคิดเรื่องใช้แนวคิดความนึกเปรียบเทียบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545) และแนวคิดความเปรียบเทียบอุปลักษณ์ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน (Lakoff & Johnson, 1980)

6. สรุป อภิปรายผล และเสนอแนะ

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องความนึกเปรียบเทียบการศึกษากับการทำเกษตรกรรม: มโนคติของผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสมัยรัฐบาล คสช. พ.ศ. 2557-2562 นี้ใช้แนวคิดเรื่อง ความนึกเปรียบเทียบ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2545) และแนวคิดการเปรียบเทียบเชิงอุปลักษณ์ตามแนวทางภาษาศาสตร์ปริชาน (Lakoff & Johnson, 1980) กล่าวคือ ราชบัณฑิตยสถาน (2545) ได้ให้อภิปรายถึง ความนึกเปรียบเทียบ (Conceit) ไว้ว่า เมื่อประมาณ ค.ศ. 1600 ศัพท์นี้ใช้ในความหมายเดียวกับคำว่า thought และอาจจะใช้แทนคำ Concept, Idea และ Conception ด้วย คำนี้กินความกว้าง ซึ่งหมายถึง สิ่งสมมุติจากความนึกฝันที่วิจิตรพิสดาร การเปรียบเทียบอย่างแยบยล หรือถ้อยคำที่มีไหวพริบ ปฏิภาณ ข้อสังเกต หรือคำกล่าวที่ฉลาดเฉลียว ในทางวรรณกรรมศัพท์นี้ หมายถึง ภาพพจน์ที่สร้างความนึกเปรียบเทียบที่เด่นชัด ตามปกติเป็นการเปรียบเทียบวัตถุ 2 อย่าง หรือสถานการณ์ 2 อย่าง ประดิษฐ์ตกแต่งเป็นกลการประพันธ์เชิงภาพพจน์เปรียบเทียบอันละเอียดประณีต ความนึกเปรียบเทียบ จึงรวมเอา อุปลักษณ์ อุปมา อติพจน์

และปฏิพจน์ไว้ทั้งหมด การใช้ความนึกเปรียบเทียบนี้มุ่งหมายเพื่อสร้างความประหลาดใจ และความชื่นชมในปฏิภาณความสามารถประดิษฐ์ถ้อยคำของกวี ความพึงพอใจที่ได้รับจากความนึกเปรียบเทียบนี้เป็นไปในด้านภูมิปัญญามากกว่าทางด้านอารมณ์ ความนึกเปรียบเทียบเป็นกระบวนการจินตภาพ นอกจากความนึกเปรียบเทียบในแนววรรณกรรมยังมีการขยายมุมมองการศึกษาความนึกเปรียบเทียบ คือแนวคิดเรื่องอุปลักษณ์ตามแนวภาษาศาสตร์ปริชาน (Cognitive linguistic) โดยมีนักคิดคนสำคัญคือ Lakoff & Johnson (1980) แนวคิดดังกล่าวนี้จะใช้อธิบายถึงระบบความคิดที่มีอยู่ในสมองของมนุษย์โดยการศึกษาจากมโนทัศน์ (Concept) กล่าวคือ ในมุมมองนี้ได้ขยายความถึงการใช้ภาษาแบบเปรียบเทียบว่าไม่เพียงแต่ในแวดวงวรรณกรรมเท่านั้น แต่มีความเชื่อว่าผู้พูดทุกคนสามารถใช้ภาษาเชิงเปรียบเทียบได้ และอาจเกิดขึ้นโดยไม่รู้ตัว ขึ้นอยู่กับโครงสร้างทางมโนคติที่สมาชิกในสังคมนั้นมีอยู่ร่วมกัน ดังนั้นการศึกษาภาษาที่มีลักษณะเปรียบเทียบในแนวคิดนี้คือการศึกษาเรื่องอุปลักษณ์มโนทัศน์จะสามารถสะท้อนให้เห็นถึงระบบความคิดหรือมโนคติของคนในแต่ละสังคมได้ จากแนวคิดดังกล่าวสามารถนำมาวิเคราะห์ นำเสนอในผลการศึกษาได้ 2 ประเด็น ได้แก่ 1) ความนึกเปรียบเทียบ และ 2) มโนคติและรูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ โดยมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. ความนึกเปรียบเทียบ

ผลการศึกษาโดยใช้แนวคิดเรื่องความนึกเปรียบเทียบพบว่า ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานมีการใช้รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบที่เด่นชัดระหว่างหน่วยหลัก คือ “การศึกษา” กับหน่วยที่นำมาเปรียบเทียบคือ “การทำเกษตรกรรม” จำนวน 180 ถ้อยคำ ได้แก่ 1) ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ 2) ผู้ปกครอง 3) สถานศึกษา 4) กระบวนการจัดการศึกษา 5) พัฒนาการของนักเรียน 6) ปัญหาของระบบการศึกษา 7) การประเมินผลทางการศึกษา 8) ผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา องค์ประกอบย่อยทั้ง 8 หน่วยแสดงให้เห็นว่า มุมมองทางความคิดของคนในสังคมไทยมอง “การศึกษา” ว่ามีความคล้ายคลึงและนำมาเปรียบเทียบได้กับ “การทำเกษตรกรรม” ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงความนึกเปรียบเทียบตามลำดับโครงสร้างระหว่าง “การศึกษา” และ “การทำเกษตรกรรม”

หน่วยหลัก	หน่วยเปรียบเทียบ
ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ	นายทุนทางการเกษตร
ผู้ปกครอง	เกษตรกร
สถานศึกษา	พื้นที่ทำการเกษตรหรือ กระถางที่เพาะปลูก
กระบวนการจัดการการศึกษา	กระบวนการเพาะปลูก
พัฒนาการของนักเรียน	การเจริญเติบโตของผลผลิต ทางการเกษตร
ปัญหาของระบบการศึกษา	วัชพืช
การประเมินผลทางการศึกษา	การคัดคุณภาพของพืชผลทาง การเกษตร
ผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา	พืชผลทางการเกษตร

2. มโนคติและรูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ

ผลการศึกษา มโนคติและรูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบพบประเด็นที่น่าสนใจดังนี้

2.1 ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ มีรายละเอียดดังนี้

2.1.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่าหน่วยหลัก “ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ” หมายถึง ผู้มอบนโยบายหรือผู้บริหารระดับสูงในระดับกระทรวงศึกษาธิการ เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “นายทุนทางการเกษตร” หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของทุนที่ใช้ในการเกษตร เพื่อสื่อความคิดว่า ผู้มอบนโยบายหรือผู้บริหารระดับสูงในระดับกระทรวงศึกษาธิการ คือ ผู้เป็นเจ้าของทุนที่ใช้ในการเกษตร

2.1.2 รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาพที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ” กับ “นายทุนทางการเกษตร” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น เสียเสียใหญ่ เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสิ้นจำนวน 2 ถ้อยคำดังตัวอย่างต่อไปนี้

(1) *กระทรวงศึกษาฯ = เสียใหญ่* แจกปุ๋ยสูตรมาตรฐาน และก็เป็นคน คัดต้นไม้หลังจาก ที่มันงอก เพื่อนำไปปลูกลงดินต่อไป

(2) ถึงเวลาคัดเลือกคุณภาพต้นไม้เสีย(ยืม)ใช้วิธีวัดสวนสูง(วิธีเดียว) ในการคัดต้นไม้ ที่จะนำไปปลูกลงดิน ต้นไหนสูงเกิน 1 เมตร ผ่าน!! เข้าได้ไปต่อ

(สมาชิกเลขที่ 815133, 2558)

ตัวอย่างที่ (1) และ (2) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “นายทุนทางการเกษตร” ดังที่พบจากถ้อยคำว่า *กระทรวงศึกษาฯ = เสียใหญ่* (ตัวอย่างที่ 1) *เสีย* (ตัวอย่างที่ 2) คำว่า *เสีย* หมายถึง น. เจ้าของกิจการที่ร้ายว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2552) กิจการในที่นี้คือการลงทุนทางการเกษตร ข้อความดังกล่าวสะท้อนมุมมองว่า ผู้บริหารในกระทรวงศึกษาได้มอบนโยบายหรือหลักสูตรในการจัดการศึกษาซึ่งเปรียบได้กับปุ๋ยสูตรมาตรฐานให้แก่ผู้รับนโยบายทางการศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาเพื่อให้นำไปใช้ หลังจากนั้นจะเป็นผู้คัดเลือกนักเรียนเพื่อนำเข้าสู่ระบบระบบการศึกษาที่สูงขึ้นในขั้นต่อไป และเมื่อถึงเวลาคัดเลือกนักเรียน (ต้นไม้) ผู้บริหารฯ ก็จะมาประเมินผลคุณภาพทางการศึกษา (วัดสวนสูง) หากได้มาตรฐานตามที่ต้องการก็จะนำนักเรียนเข้าสู่กระบวนการต่อไป ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า นายทุนทางการเกษตรเกี่ยวข้องถึงผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ

2.2 ผู้ปกครอง

2.2.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ

ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่า หน่วยหลักคือ “ผู้ปกครอง” หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลนักเรียน เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “เกษตรกร” หมายถึง ผู้ทำเกษตรกรรม เพื่อสื่อความคิดว่า ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลนักเรียน คือ ผู้มีอาชีพทำเกษตรกรรม

2.2.2 รูปภาษาแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาษาที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “ผู้ปกครอง” กับ “เกษตรกร” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น พ่อแม่ = คนที่มีเมล็ดพืช คนผลิตเมล็ดออกมา ชาวนา เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสี่จำนวน 4 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(3) *พ่อแม่ = คนที่มีเมล็ดพืช* (ผลิตเมล็ดพืชมากก็ล้นเองว่าจะเป็นเมล็ดพันธุ์อะไร)

(4) *คนผลิตเมล็ดออกมาครบ แล้วเอาไปฝากเนอสรีครบ* (จะเอกชนหรือรัฐ จะเกรด A เกรด D+ แล้วแต่ความสามารถตัวเอง)

(สมาชิกเลขที่ 33178810, 2558)

ตัวอย่างที่ (3) และ (4) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “เกษตรกร” ดังที่พบจากถ้อยคำว่า *พ่อแม่ = คนที่มีเมล็ดพืช* (ตัวอย่างที่ 3) *คนผลิตเมล็ดออกมา* (ตัวอย่างที่ 4) คำว่า *เมล็ด* หมายถึง น. ส่วนภายในของผลไม้ที่เพาะเป็นต้นขึ้นได้ เช่น เมล็ดมะม่วง เมล็ดมะพร้าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) สื่อความหมายว่า พ่อแม่คือผู้ปกครองเปรียบเสมือนกับเกษตรกรผู้มีและผลิตเมล็ดพืชซึ่งเปรียบเสมือนกับนักเรียน และเมื่อผลิตแล้วจะนำไปฝากไว้ในโรงเรียนรัฐหรือเอกชนในระดับใดก็ขึ้นอยู่กับความสามารถในการจัดการของผู้ปกครอง ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า เกษตรกรเกี่ยวข้องถึงผู้ปกครอง

2.3 สถานศึกษา

2.3.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ

ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่า หน่วยหลักคือ “สถานศึกษา” หมายถึง สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ วิทยาลัย สถาบัน มหาวิทยาลัย หน่วยงานการศึกษาหรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือของเอกชน ที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ “พื้นที่ทำการเกษตรหรือกระถางที่เพาะปลูก” พื้นที่ทำการเกษตร หมายถึง ผืนดิน ที่ดิน สำหรับทำการเกษตร กระถาง หมายถึง ผืนดิน ที่ดิน เพื่อทำการเกษตร หรือภาชนะปากกว้าง มีรูปร่างต่างๆ สำหรับปลูกต้นไม้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) เพื่อสื่อความคิดว่า สถานที่ที่เป็นหน่วยงานการศึกษาทั้งของรัฐหรือของเอกชนที่มีอำนาจหน้าที่หรือมีวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาเปรียบได้กับผืนดินที่ผืนดินเพื่อทำการเกษตร หรือภาชนะสำหรับปลูกต้นไม้ คือ ผืนดิน ที่ดินเพื่อทำการเกษตร หรือภาชนะสำหรับปลูกต้นไม้

2.3.2 รูปภาษาแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาษาที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “สถานศึกษา” กับ “พื้นที่ทำการเกษตรหรือกระถางที่เพาะปลูก” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น โรงเรียน = เนอสเซอร์ที่เพาะปลูก กระถาง นา ดิน ดินเหนียว ดินทราย เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสิ้นจำนวน 20 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(5) โรงเรียน = เนอสเซอร์ที่เพาะปลูก

(6) เนอสเซอร์รับเมล็ดมาเพาะเลี้ยงในกระถาง

(สมาชิกเลขที่ 815133, 2558)

ตัวอย่างที่ (5) และ (6) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “พื้นที่ทำการเกษตรหรือกระถางที่เพาะปลูก” ดังที่พบจากถ้อยคำที่ว่า เนอสเซอร์ที่เพาะปลูก (ตัวอย่างที่ 5) กระถาง (ตัวอย่างที่ 6) ถ้อยคำ ที่เพาะปลูก ประสมคำระหว่าง ที่ และ เพาะปลูก หมายถึง แหล่ง ถิ่น ที่ดินที่ใช้ในการปลูกและเลี้ยงดู ต้นไม้ และคำว่า กระถาง หมายถึงภาชนะปากกว้าง มีรูปร่างต่างๆ สำหรับปลูกต้นไม้ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) สื่อความหมายว่า โรงเรียนคือสถานที่ให้การศึกษาเล่าเรียนอบรมสั่งสอนและดูแลนักเรียน เปรียบได้กับที่ดินหรือกระถางสำหรับเพาะปลูกต้นไม้เพื่อให้พืชพันธุ์เติบโตต่อไป ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่าพื้นที่ทำการเกษตรหรือกระถางที่เพาะปลูกเกี่ยวข้องถึงสถานศึกษา

2.4 กระบวนการจัดการการศึกษา

2.4.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ

ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาชั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่า หน่วยหลักคือ “กระบวนการจัดการการศึกษา” หมายถึง หมายถึง รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “กระบวนการเพาะปลูก” เป็นการประสมคำระหว่าง กระบวนการ และ เพาะปลูก หมายถึง วิธีการปลูกและดูแลต้นไม้ตั้งแต่การเพาะเมล็ดจนการนำส่วนใดส่วนหนึ่งไปปลูกแล้วบำรุงเพื่อให้เจริญเติบโต เพื่อสื่อความคิดว่า รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ คือ วิธีการปลูกและดูแลต้นไม้ตั้งแต่การเพาะเมล็ดจนการนำส่วนใดส่วนหนึ่งไปปลูกแล้วบำรุงเพื่อให้เจริญเติบโต

2.4.2 รูปภาษาแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาษาที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “กระบวนการ

จัดการการศึกษา” กับ “กระบวนการเพาะปลูก” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น แจกปุ๋ยสูตรมาตรฐาน การสอนคนก็เหมือนการปลูกต้นไม้ ปลูกฝัง ปลูกผัก จับพรวน เลี้ยงดู เพาะเลี้ยง ย้ายกล้า ทำเกษตร ปลูกข้าว ใส่ปุ๋ยเลี้ยงดู จับจอบพรวน เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสิ้นจำนวน 52 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(7) กระทรวงศึกษาฯ = เสียใหญ่แจกปุ๋ยสูตรมาตรฐาน และก็เป็นคน คัดต้นไม้หลังจากที่มันงอก เพื่อนำไปปลูกลงดินต่อไป

(สมาชิกเลขที่ 815133, 2558)

(8) การสอนคนก็เหมือนการปลูกต้นไม้

(สมาชิกชื่อ คนอุบล 9, 2560)

ตัวอย่างที่ (7) และ (8) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “กระบวนการเพาะปลูก” ดังที่พบจากถ้อยคำที่ว่า เสียใหญ่แจกปุ๋ยสูตรมาตรฐาน (ตัวอย่างที่ 7) การสอนคนก็เหมือนการปลูกต้นไม้ (ตัวอย่างที่ 8) ถ้อยคำ ปุ๋ยสูตรมาตรฐาน ประสมคำระหว่าง ปุ๋ย หมายถึง น. สิ่งใส่ลงในดินหรือให้ธาตุอาหารพืชหนึ่งหรือหลายธาตุที่มีการกำหนดสูตรและปริมาณขั้นต่ำ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) และ สูตรมาตรฐาน หมายถึง เกณฑ์หรือปริมาณที่ถูกจำกัดแล้วว่ามีความเหมาะสม และถ้อยคำ ปลูก หมายถึง ก. เอาต้นไม้หรือเมล็ด หน่อ หัว เป็นต้น ใส่ลงในดินหรือสิ่งอื่นเพื่อให้งอกหรือให้เจริญเติบโต (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) สื่อความหมายว่าในการจัดการศึกษาต้องมีการมอบนโยบายหรือหลักสูตรมาจากผู้บริหารการศึกษาสู่สถานศึกษา นโยบายที่มอบมานั้นจะมีการกำหนดรูปแบบไว้อย่างชัดเจนเหมือนการได้มอบปุ๋ยสูตรมาตรฐาน และในการสอนนักเรียนก็มีวิธีการเช่นเดียวกันกับการปลูกต้นไม้ที่จะต้องมีการบำรุงดูแล รดน้ำ พรวนดิน และใส่ปุ๋ย คอยกำจัดวัชพืช ต้นไม้นั้นสามารถเติบโตได้อย่างสมบูรณ์ ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่ากระบวนการเพาะปลูกเกี่ยวข้องถึงกระบวนการจัดการการศึกษา

2.5 พัฒนาการของนักเรียน

2.5.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ

ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่า หน่วยหลักคือ “พัฒนาการของนักเรียน” หมายถึง หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษา เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “การเจริญเติบโตของผลผลิตทางการเกษตร” หมายถึง การที่พืชผลทางการเกษตรมีพัฒนาการเติบโตขึ้นหลังจากเริ่มปลูกและมีการบำรุงดูแล เพื่อสื่อความคิดว่า การเปลี่ยนแปลงของนักเรียนไปในทางที่ดีขึ้นจากกระบวนการจัดการศึกษา คือ การที่พืชผลทางการเกษตรมีพัฒนาการเติบโตขึ้นหลังจากเริ่มปลูกและมีการบำรุงดูแล

2.5.2 รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาพที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “พัฒนาการของนักเรียน” กับ “การเจริญเติบโตของผลผลิตทางการเกษตร” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น ความเจริญงอกงาม โต ผล ออกใบ แผลวาก ออกลูก ออกดอกออกผล ผังรากเล็ก แผลวาก ให้ร่มเงา เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสิ้น จำนวน 31 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(9) การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม...

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2542)

(10) ทุกคนรู้ว่าต้นไม้โตในดินที่แตกต่างกัน ดอกบัวก็ต้องโต ดินที่อมน้ำ ตะบองเพชรก็ต้องโต ในดินทราย ต้นข้าวโตได้ใน 3 ดินก็จริงแต่แต่ละสายพันธุ์ของต้นข้าวก็ยังไม่โตในดินที่แตกต่างกัน

(ปัญหานักเรียนที่อดอันในระบบการศึกษา, 2561)

ตัวอย่างที่ (9) และ (10) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “การเจริญเติบโตของผลผลิตทางการเกษตร” ดังที่พบจากถ้อยคำ ว่า ความเจริญงอกงาม (ตัวอย่างที่ 9) โต (ตัวอย่างที่ 10) ถ้อยคำ ความเจริญงอกงาม ประสมคำระหว่าง ความเจริญ และ งอกงาม เจริญ หมายถึง ก. เติบโต งอกงาม ทำให้งอกงาม งอกงาม หมายถึง เจริญผลิดอกออกผล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) สื่อความหมายว่า การได้รับการศึกษาคือการได้เรียนรู้เพื่อให้เติบโต มีการพัฒนาในทางที่ดีขึ้นซึ่งการพัฒนาของผู้เรียนเปรียบได้กับการเจริญเติบโตของต้นไม้ที่สามารถเติบโต

ขึ้นได้จากสภาพแวดล้อมและดินที่แตกต่างกัน ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การเจริญเติบโตของผลผลิตทางการเกษตรเกี่ยวข้องถึงพัฒนาการของนักเรียน

2.6 ปัญหาของระบบการศึกษา

2.6.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ

ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่า หน่วยหลักคือ “ปัญหาของระบบการศึกษา” หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินการในระบบการศึกษา เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “วัชพืช” หมายถึง น. พืชที่ไม่ต้องการ เช่น หญ้าคาในแปลงข้าว (ราชบัณฑิตยสถาน, 2554) เพื่อสื่อความคิดว่า พืชที่ไม่เป็นที่ต้องการ พืชที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่สภาพแวดล้อม ศัตรูของพืช คือ สิ่งที่เป็นอุปสรรคของการดำเนินการในระบบการศึกษา

2.6.2 รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาพที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “ปัญหาของระบบการศึกษา” กับ “วัชพืช” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น กาฝาก เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสิ้นจำนวน 1 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(11) ต้องรอให้คนในกระทรวงศึกษาตายไปให้หมด ก่อนครับพวกนี้คือกาฝากของประเทศชาติเป็นตัวเหลือบที่คอยถ่วงความเจริญ

(สมาชิกเลขที่ 2170891, 2561)

ตัวอย่างที่ (11) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “วัชพืช” ดังที่พบจากถ้อยคำว่า กาฝาก (ตัวอย่างที่ 11) ถ้อยคำ กาฝาก หมายถึง น. ชื่อพืชเบียนหลายชนิดในหลายวงศ์ที่อาศัยเกาะดูดน้ำและแร่ธาตุ หรือสารอาหารที่สังเคราะห์แล้วจากพรรณไม้ที่อาศัย (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) สื่อความหมายว่า ผู้เขียนแสดงความคิดเห็นว่าผู้บริหารการศึกษาคือสิ่งที่ถูกมองว่าเป็นผู้ที่เบียดเบียนและเป็นปัญหาต่อระบบการศึกษา หากไม่เปลี่ยนแปลงหรือกำจัดก็เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาการศึกษา ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า วัชพืชเกี่ยวข้องถึงปัญหาของระบบการศึกษา

2.7 การประเมินผลทางการศึกษา

2.7.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ

ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่า หน่วยหลักคือ “การประเมินผลทางการศึกษา” หมายถึง กระบวนการที่ได้จากการวัดผลทางการศึกษามาตัดสินคุณค่า (ประอร สุนทรวิภาต, 2546) เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “การคัดคุณภาพของพืชผลทางการเกษตร” หมายถึง การเลือกผลผลิตทางเกษตรที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่วางไว้เพื่อส่งต่อไปในขั้นตอนต่อไป เพื่อสื่อความคิดว่า การเลือกผลผลิตทางเกษตรที่เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เพื่อส่งต่อไปในขั้นตอนต่อไป คือ กระบวนการที่ได้จากการวัดผลทางการศึกษามาตัดสินคุณค่า

2.7.2 รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาพที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “การประเมินผลทางการศึกษา” กับ “การคัดคุณภาพของพืชผลทางการเกษตร” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น คัดเลือกคุณภาพต้นไม้ วิถีวัดสวนสูง (วิถีเดียว) การคัดต้นไม้ ต้นไหนสูงเกิน 1 เมตร ผ่าน!! เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสิ้นจำนวน 4 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(13) ถึงเวลาคัดเลือกคุณภาพต้นไม้เสีย(ยิ้ม)ใช้วิถีวัดสวนสูง(วิถีเดียว) ในการคัดต้นไม้ ที่จะนำไปปลูกลงดิน ต้นไหนสูงเกิน 1 เมตร ผ่าน!! เข้าได้ไปต่อ

(สมาชิกเลขที่ 815133, 2558)

(14) เนอสเซอร์ได้ความสูงของต้นไม้เฉลี่ยเกิน 1 เมตรก็จะมึงค์หนึ่งการันตีว่าเนอสเซอร์นี้ได้มาตรฐานนะพวกคุณสามารส่งเมล็ดพันธุ์ไปเพาะเลี้ยงได้อย่างสบายใจ

(สมาชิกเลขที่ 815133, 2558)

ตัวอย่างที่ (13) และ (14) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “การคัดคุณภาพของพืชผลทางการเกษตร” ดังที่พบจากถ้อยคำที่ว่า *คัดเลือกคุณภาพต้นไม้ วิถีวัดสวนสูง(วิถีเดียว) การคัดต้นไม้* (ตัวอย่างที่ 13) *ความสูงของต้นไม้เฉลี่ยเกิน 1 เมตร* (ตัวอย่างที่ 14) ถ้อยคำดังกล่าวสื่อความหมายว่า การคัดเลือกพันธุ์ไม้ด้วยวิธีการเดียวคือการวัดความสูงของลำต้น ต้นใดที่มีความสูงเกินขนาดตามเกณฑ์ที่นายทุนเจ้าของกิจการทางการเกษตรได้ตั้งไว้ ต้นนั้นก็จะผ่านเกณฑ์คัดเลือกในการดำเนินการต่อขั้นตอนต่อไป กรณีดังกล่าวนี้เทียบได้กับที่นักเรียนจะถูกวัดและประเมินผลเมื่อผ่านกระบวนการต่างๆ ทางการศึกษา

หากนักเรียนคนใดผ่านเกณฑ์ตามที่มีมอบนโยบายทางการศึกษาได้วางไว้ก็จะถูกคัดเลือกให้เข้าสู่ระบบการศึกษาในขั้นต่อไปได้ ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า การคัดคุณภาพของพืชผลทางการเกษตรเกี่ยวข้องถึงการวัดและการประเมินผลทางการศึกษา

2.8 ผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา

2.8.1 มโนคติความนึกเปรียบเทียบ

ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานแสดงความคิดที่สื่อว่า หน่วยหลักคือ “ผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา” หมายถึง นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เปรียบได้กับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “พืชผลทางการเกษตร” หมายถึง ผลผลิตที่ได้จากการเกษตร เพื่อสื่อความคิดว่า นักเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ผลผลิตที่ได้จากการเกษตร

2.8.2 รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบ การใช้รูปภาพที่แสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่าง “ผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา” กับ “พืชผลทางการเกษตร” พบได้จากตัวอย่างการใช้ถ้อยคำ เช่น ต้นไม้ ยืนต้น ไม่ดอก ไม่แคะ ไม่เลื้อย ผล ไม่อ่อน ไม่งาม ดอก พืชพันธุ์ เป็นต้น โดยปรากฏการใช้ทั้งสิ้นจำนวน 66 ถ้อยคำ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

(15) ผลปรากฏ เนอสรีก็ได้ ต้นไม้นานาพันธุ์ ยืนต้นบ้าง ไม่แคะบ้าง ไม่ดอกบ้าง ไม่เลื้อยบ้าง

(16) กระทรงศึกษาธิการ... เป็นคนคัดต้นไม้ หลังจากที่มีงอก เพื่อนำไปปลูกลงดินต่อไป

(สมาชิกเลขที่ 815133, 2558)

ตัวอย่างที่ (15) และ (16) ข้างต้นใช้กระบวนการเปรียบเทียบโดยเปรียบเทียบกับหน่วยที่นำมาเปรียบ คือ “พืชผลทางการเกษตร” ดังที่พบจากถ้อยคำที่ว่า *ต้นไม้ ยืนต้น ไม่แคะ ไม่ดอก ไม่เลื้อย* (ตัวอย่างที่ 15) *ต้นไม้ ผล* (ตัวอย่างที่ 16) *ต้นไม้* หมายถึง น. คำรวมเรียกพืชทั่วไปโดยปกติมีลำต้นใหญ่ มีกิ่งแยกออกไป (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) *ยืนต้น* หมายถึง น. เรียกต้นไม้ใหญ่ที่มีผลและมียายุยืนนาน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) *ไม่แคะ* หมายถึง ว. เตี้ยเล็กกว่าปกติ เช่น คนแคะม้าแคะ ต้นไม้แคะ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) *ไม่ดอก* หมายถึง น. ไม้ที่ปลูกไว้ดูดอก (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) *ไม่เลื้อย* หมายถึง ก. ทอดวงเวียนไป (ใช้แก่ไม้เถา) (ราชบัณฑิตยสถาน, 2556) ถ้อยคำดังกล่าวสื่อความหมายว่า นักเรียนที่ได้เข้าสู่

สถาบันการศึกษาก็จะเจริญเติบโตในรูปแบบที่แตกต่างกันตามธรรมชาติของตนเอง เหมือนกับพืชผลทางการเกษตรหลากหลายรูปแบบ เช่น ไม้ยืนต้น ไม้แคระ ไม้ดอก ไม้เลื้อย เป็นต้น ความนึกเปรียบเทียบข้างต้นสะท้อนให้เห็นว่า พืชผลทางการเกษตรเกี่ยวข้องถึงผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา

อภิปรายผล

1. ความนึกเปรียบเทียบ การทำเกษตรกรรมจะต้องอาศัยนายทุนในการลงทุนเพื่อผลิตพืชผลทางการเกษตร โดยมีเกษตรกรเป็นผู้รับเมล็ดพันธุ์มาเพาะปลูกดูแลในพื้นที่ทำการเกษตรหรือกระถางที่เพาะปลูก ตลอดระยะเวลาในการดูแลเมล็ดพันธุ์จะต้องมีกระบวนการต่างๆ เพื่อให้เมล็ดพืชเจริญเติบโต ต้องรดน้ำ พรวนดิน และใส่ปุ๋ยอย่างสม่ำเสมอ เมล็ดพืชก็จะเติบโตไปตามแต่ละพันธุ์ บางชนิดเป็นไม้ดอก บางชนิดเป็นไม้ประดับ ไม้ล้มลุก หรือไม้ยืนต้น ในช่วงเจริญเติบโตอาจมีสิ่งรบกวน คือ วัชพืชที่เกิดขึ้นได้ขึ้นตามธรรมชาติซึ่งต้องคอยกำจัดเพื่อไม่ให้รบกวนพืชผลทางการเกษตรเจริญเติบโต และเมื่อผลผลิตได้ผลดอกออกผลเจริญเติบโตพร้อมที่จะเก็บเกี่ยวแล้วก็จะมีการคัดคุณภาพของผลผลิตทางการเกษตรเพื่อนำไปสู่การส่งออกต่อไป ทุกกระบวนการทางเกษตรกรรมที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้นเปรียบเทียบได้กับ “การบริหารจัดการด้านการศึกษา” กล่าวคือ ในกระบวนการบริหารจัดการศึกษา ผู้ที่เป็นเปรียบเสมือนนายทุนทางการเกษตรก็คือผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาธิการโดยมีหน้าที่ในการลงทุนเพื่อให้ได้ผลผลิตทางการเกษตร โดยมีเกษตรกรซึ่งเปรียบได้กับผู้ปกครองของนักเรียนที่มีหน้าที่ในการดูแล อบรม ฝึกสอน ปลูกฝังคุณลักษณะที่ดี มีวัชพืชมารบกวน ซึ่งเปรียบได้กับการอบรม สั่งสอน เลี้ยงดู เพื่อให้เด็กนักเรียนมีการเจริญเติบโตอย่างเหมาะสม เมื่อผลผลิตทางการเกษตรได้เติบโตอย่างเต็มที่แล้วก็มีการคัดคุณภาพ เปรียบเหมือนกับการคัดเลือกนักเรียนออกเป็นระดับต่างๆ แล้วนำไปส่งต่อขั้นต่อไป

2. มโนคติและรูปภาพแสดงความนึก เปรียบเทียบ เห็นได้ว่าทั้งข้อมูลที่ได้จากภาษาที่สื่อสารด้วยการเขียนและ

สื่อสารด้วยการพูดของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกกลุ่ม ได้แสดงมโนคติเกี่ยวกับการทำเกษตรกรรมไว้ผ่านการใช้กลวิธีทางภาษาที่แสดงความนึกเปรียบเทียบอย่างหลากหลายโดยแสดง ทั้งที่กลุ่มบุคคลดังกล่าวไม่ได้อยู่ในแวดวงวรรณกรรม ซึ่งในประเด็นนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ Lakoff & Johnson (1980) ที่มีมุมมองกับความนึกเปรียบเทียบ (อุปลักษณ์) ว่าความนึกเปรียบเทียบนี้ไม่ได้เป็นเพียงกลวิธีทางวรรณศิลป์เท่านั้น แต่เป็นเรื่องของการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวันด้วย นอกจากนี้ความนึกเปรียบเทียบจะพบในหลายลักษณะตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันไป ดังที่ ดวงมน จิตรจำนงค์ (2527) กล่าวว่า ในภาษาไทยจะพบความเปรียบเทียบได้ในหลายลักษณะ เช่น ความเปรียบเทียบแสดงแนวเทียบ (Simile) ความเปรียบเทียบอิงแนวเทียบ (Metaphor) และความเปรียบประชด (Irony) เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาได้พบความนึกเปรียบเทียบในหลายลักษณะ เช่น การเปรียบเทียบกระทรวงศึกษาธิการเป็นเสียใหญ่ เป็นความนึกเปรียบเทียบอิงแนวเทียบ การเปรียบเทียบการสอนคนก็เหมือนการปลูกต้นไม้ เป็นความเปรียบเทียบแสดงแนวเทียบ การเปรียบเทียบปัญหาของระบบการศึกษากับวัชพืช เป็นความเปรียบเทียบประชด เป็นต้น และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ในองค์ประกอบย่อยของการทำเกษตรกรรมกับการศึกษาแล้วพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ พบความนึกเปรียบเทียบผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการเปรียบได้กับ นายทุนทางการเกษตร กล่าวคือ ผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท โดยกำหนดนโยบาย แผน และมาตรฐานการศึกษา มีหน้าที่สนับสนุนทรัพยากร รวมทั้งติดตามตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษา ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ระบุไว้ ดังนั้นมโนทัศน์ของผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยจึงมองว่านายทุนทางการเกษตรเปรียบได้กับผู้บริหารในกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่หลักในการอำนวยความสะดวก กำกับดูแล และสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษา แต่ในขณะเดียวกันผู้บริหารเองก็ถูกมองว่าเป็นสิ่งที่รบกวนการเจริญเติบโตของพืชผลทางการเกษตร เช่น วัชพืช ด้วย ในประเด็นนี้พบว่ามีความสอดคล้องกับ ชนิษฐา ทินวัฒน์ (2549) ที่พบว่า ในนวนิยายของดอกไม้สด สะท้อน

ให้เห็นว่าบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง มีพฤติกรรมข้อราษฎรบังหลวง ที่จะทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ตำแหน่งมา และเมื่อได้มาแล้วก็จะปฏิบัติหน้าที่โดยไม่ได้คำนึงถึงงานที่ต้องพัฒนาการศึกษาอย่างแท้จริง แต่ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนตนเท่านั้น จึงมีภาพจำว่าผู้ที่เข้ามาบริหารการศึกษาไม่ได้ต้องการพัฒนาการศึกษา ถูกมองว่าระบบการบริหารนโยบายทางการศึกษายังไม่ถูกทางและปัญหาต่อระบบการศึกษา ข้อค้นพบข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทัศนคติว่าระบบ “การทำเกษตรกรรม” เกี่ยวโยงถึง “การศึกษา”

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานใช้รูปภาพแสดงความนึกเปรียบเทียบระหว่างหน่วยหลัก คือ “การศึกษา” กับหน่วยที่นำมาเปรียบเทียบคือ “การทำเกษตรกรรม” จำนวน 180 คำกล่าวถึงองค์ประกอบของการศึกษา 8 องค์ประกอบ คือ 1) ผู้บริหารการศึกษาระดับกระทรวงศึกษาธิการ 2) ผู้ปกครอง 3) สถานศึกษา 4) กระบวนการจัดการศึกษา 5) พัฒนาการของนักเรียน 6) ปัญหาของระบบการศึกษา และ 8) ผู้เป็นผลผลิตทางการศึกษา องค์ประกอบทั้ง 8 หน่วยนำมาเปรียบเทียบได้กับ “การทำเกษตรกรรม” โดยแสดงให้เห็นมโนคติผ่านรูปภาพดังที่ได้อภิปรายไว้ข้างต้น ข้อค้นพบนี้แสดงให้เห็นถึงมุมมองของบุคคลที่หลากหลายที่มีแนวคิดต่อการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มองว่า การศึกษาคือการทำเกษตรกรรมที่ต้องอาศัยนายทุน เกษตรกร พื้นที่ทำการเกษตร มีกระบวนการเพาะปลูกเพื่อให้พืชผลเจริญเติบโต แล้วนำมาคัดคุณภาพเพื่อส่งต่อไปได้

ข้อเสนอแนะ

ควรมีการศึกษาความนึกเปรียบเทียบในประเด็นอื่นๆ จากมุมมองของผู้ใช้ภาษาในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขยายมุมมองเรื่องความนึกเปรียบเทียบและนำผลการศึกษาไปประกอบการพิจารณาเพื่อพัฒนาการศึกษาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ตซินดิเคท จำกัด.
- ชนิษฐา ทินวัฒน์. (2549). *ภาพสะท้อนของสังคมด้านการศึกษาและวัฒนธรรมในนวนิยายของดอกไม้สด (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ดวงมน จิตรจำนงค์. (2527). *สุนทรียภาพในภาษาไทย*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- ไทพัลลิก้า. (2555, 17 สิงหาคม). การศึกษาไทยใช้งบประมาณมากที่สุด แต่ผลลัพธ์กลับตรงกันข้าม. สืบค้นจาก <https://thaipublica.org/2012/08/critical-study-of-thailand-1/>
- ประอร สุนทรวาท. (2546). การวัดและประเมินผลการศึกษา: หนึ่งในตรรกะนี้ชี้ว่าคุณภาพการศึกษาโรงเรียนนายเรือ. *วารสารโรงเรียนนายเรือ*, 3(2), 49-55.
- ปัญหานักเรียนที่อัดอั้นในระบบการศึกษา. (2561, 27 เมษายน). เปิดใจหนุ่ม ม.6 เจ้าของคลิป “การศึกษาตีตราว่า.ผมโง่”. สืบค้นจาก <https://www.Youtube.com/watch?v=7ono1JD-yOU>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). *พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย อังกฤษ-ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2552). *พจนานุกรมคำใหม่ เล่ม 2 ฉบับราชบัณฑิตยสถาน*. กรุงเทพฯ: ยูเนียนอุลตราไวโอเรต.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. สืบค้นจาก <https://dictionary.orst.go.th/>
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2556). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- สมาชิกชื่อ คนอุบล 9. (2560, 18 กรกฎาคม). การสอนคนก็เหมือนการปลูกต้นไม้(ลป.ชา).../คนอุบล. สืบค้นจาก <https://pantip.com/topic/36676256>

สมาชิกเลขที่ 2170891. (2561, 10 กุมภาพันธ์). ทำไม นรไทยต้องเรียนหนักที่สุดในโลก. สืบค้นจาก <https://pantip.com/topic/37362556>

สมาชิกเลขที่ 33178810. (2558, 31 มกราคม). เมื่อแฟนผมเป็นผู้สังเกตรถการสอบ O-Net ป.6 "ผอ.ขอได้ไหมเด็กมันไม่ได้จริงๆ ผู้ใหญ่เค้าขอมา..." . สืบค้นจาก <https://pantip.com/topic/33178810>

สมาชิกเลขที่ 815133. (2558, 31 มกราคม). เมื่อแฟนผมเป็นผู้สังเกตรถการสอบ O-Net ป.6 "ผอ.ขอได้ไหมเด็กมันไม่ได้จริงๆ ผู้ใหญ่เค้าขอมา..." . สืบค้นจาก <https://pantip.com/topic/33178810>

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). *โครงการปฏิรูปการเรียนรู้สู่ผู้เรียน (พ.ศ. 2557-2560) "สะท้อนปัญหาและทางออกต่อปมโจทย์ปฏิรูปการศึกษาไทย"*. กรุงเทพฯ: 21 เห็นจู่จี้ จำกัด.

Lakoff, G., & Johnson, M. (1980). *Metaphors We Live By*. Chicago: University of Chicago Press.